

SÈRIE 3

A tots els exercicis i opcions les puntuacions parcials de totes les preguntes són orientatives. Les respostes proposades per la pauta són indicatives i en cap cas exhaustives. El corrector o correctora aplicarà el seu criteri per prendre en consideració altres respostes que consideri correctes, en tot cas valorarà positivament –a més dels continguts conceptuals- l'ordre en l'exposició, la precisió i el llenguatge emprat, i tindrà més en compte i valorarà positivament allò que els alumnes aportin, més que no pas allò que deixin de dir. També valorarà positivament la utilització de la terminologia geogràfica i la claredat en l'exposició.

Opció A**Exercici 1: Mapa de la població ocupada a la indústria a Catalunya**

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part de l'objectiu general 2 i 6, del currículum i dels aprenentatges referits al bloc 3 del document de concreció del currículum: “*Territori i activitats econòmiques*”.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1. [1 punt]

L'alumnat hauria de destacar en la descripció els aspectes següents:

Es tracta d'un mapa temàtic de la distribució de la població ocupada a la indústria a Catalunya que defineix amb cinc trames de grisos el total d'ocupats a cada comarca. La font és L'Atlas Nacional de Catalunya, del 2007, consultable en línia.

(0,25)

Pel que fa a la descripció es demana una certa precisió a l'hora de definir les concentracions de la població industrial i també les comarques on n'hi ha menys. En darrera instància, l'alumne ha de deixar clar quines són les comarques industrials de Catalunya.

Més de 100.000 ocupats: Barcelonès, Vallès Occidental.

De 20.001 - 100.00 ocupats: Baix Llobregat, Bages, Maresme, Vallès Oriental i Osona

De 10.001 - 20.000: Gironès, la Selva, Alt Penedès, Anoia, Tarragonès, Baix Camp

De 5000 - 10.000: Alt i Baix Empordà, Garrotxa, Garraf, Baix Penedès, Alt Camp, Montsià, Segrià

La resta amb menys de 5000 ocupats.

(0,75)

2. [1 punt]

Les definicions podrien ser semblants a les següents:

deslocalització industrial: trasllat de les factories d'una empresa a una altre país on els costos de producció són inferiors.

(0,5)

districte industrial: concentració d'empreses en un mateix entorn geogràfic relacionades amb una mateixa activitat econòmica. L'agrupació crea unes economies de concentració que proporcionen avantatges competitius.

(0,5)

3. [1,5 punts]

- a) A Catalunya la industrialització s'inicia en el segle XIX amb la indústria tèxtil del cotó a Barcelona i de la llana a Sabadell i Terrassa. La força motriu va ser inicialment la màquina de vapor que en el darrer quart de segle es va començar a substituir per la electricitat. Aquest fet va condicionar que la indústria continués la seva implantació al llarg dels eixos fluvials del Llobregat i el Ter, per poder aprofitar la força motriu de l'aigua per a la generació d'electricitat per a l'autoconsum de la fàbrica tèxtil.

Altres sectors industrials van aparèixer com a subsidiaris de les necessitats de la indústria tèxtil, per exemple el sector de la maquinària i el ram dels tints i acabats pels filats i teixits.
(0,75)

- b) El gran desenvolupament industrial de Catalunya es produeix a partir de la dècada dels anys 60 del segle passat. La implantació a la regió metropolitana Barcelona d'empreses multinacionals del ram de l'automòbil, material ferroviari i del sector químic; va comportar també la creació de petites i mitjanes indústries de proveïment a les grans empreses. En aquests anys es comença a desenvolupar també amb força la indústria del sector agroalimentari, amb centres a les terres de Lleida, comarques de Girona, el camp de Tarragona i la regió metropolitana de Barcelona, a més del gran complex petroquímic de Tarragona. El sector de la construcció també ha estat molt important en les darreres dècades i queda reflectit de forma difusa al mapa aportant ocupats a totes les comarques sobretot les de costa (les dades són de l'any 2007, just al inici de la darrera crisi econòmica, per tant no queda recollida la davallada de l'ocupació a la construcció que ha succeït amb posterioritat) .

(0,75)

4. [1,5 punts]

- a) En aquest apartat es demana identificar els principals sectors industrials i ubicar-los correctament. No n'hi haurà prou en identificar termes genèrics (províncies), sinó que caldrà que l'alumne demostrï un coneixement més aproximat a la realitat. Si fa referència a empreses importants serà tingut en compte com una manera de precisar el sector.

- Alimentació i begudes: Camp de Tarragona, Penedès, Garraf, Osona. Pot identificar alguna zona productora, el vi o el cava, per exemple; o també relacionada amb el sector carni.
- Tèxtil, confecció: Osona, els dos Vallès, Baix Llobregat, Barcelonès, Bages, Anoia.
- Cuir: Igualada com a centre de la pell
- Paper: Alt Penedès, Alt Camp, Anoia, Vallès Oriental; lligat amb les arts gràfiques
- Química: la química de base a Tarragona (Camp de Tarragona) i el sector farmacèutic i biotecnològic en l'àmbit metropolità de Barcelona.
- Plàstics: àmbit metropolità de Barcelona
- Fusta i moble: el sector del suro al Baix Empordà i la Selva, la fusta i el moble a Osona i la Selva.
- Metal·lúrgia: àmbit metropolità, Bages, Osona.
- Automoció: àmbit metropolità en la producció de turismes (Zona Franca, Martorell); carrosseries a la Selva.
- Altres sectors: tecnologies de la informació i les comunicacions, maquinària, etc.

Es valorarà amb 0,15 punts per sector i localització fins a un màxim de 0,75 punts.

(0,75)

- b) Es tracta d'una pregunta oberta que el corrector haurà de valorar en relació al que se li pregunta: reptes. La resposta podrà ser general o concreta. D'alguna manera, a la resposta haurà de quedar clar que la indústria catalana té els mateixos reptes que les indústries dels països més desenvolupats, és a dir, elevats costos de producció, sobretot pels salaris, i una forta competència de la producció industrial de les economies emergents amb uns costos de producció molt més baixos, davant d'aquesta situació la indústria catalana ha d'optar per la reducció de costos, la innovació en la producció i l'entrada en nous mercats. El principal repte que té davant l'economia industrial catalana és la millora de la productivitat.

Es pot fer esment a:

- La forta competència dins la UE i en un món globalitzat fa que calgui innovar constantment per adequar-se a un mercat canviant, incentivant la recerca (inversió en I+D) per oferir nous productes.
- Per aquesta raó cal també potenciar la preparació dels treballadors (FP) per millorar la productivitat.
- La deslocalització cap a països asiàtics o de l'Est d'Europa de sectors productius tradicionals, com el tèxtil, però que també en pot afectar d'altres com el de l'automoció, farà que disminueixin els treballadors d'alguns sectors.
- La dimensió de l'empresa catalana: petita i mitjana, comporta una gran facilitat per adaptar-se als canvis, però també una enorme dificultat per destinar capital a la investigació
- Capacitat d'inversió en els sectors estratègics de la nova economia industrial, sobretot la tecnologia de la informació i les comunicacions, però també el sector biotecnològic i farmacèutic. Sectors que donen molt valor afegit al producte.
- Capacitat per formar clústers industrials per concentrar sectors industrials i abaratir costos de producció.
- Exportar: Quan els mercats s'obren, i els interns estan estancats, cal poder vendre els productes en les economies emergents o traslladar-hi part dels processos productius.
- El futur dels recursos, energètics: Catalunya ha d'importar recursos energètics a un preu que anirà a l'alça i on els recursos potencialment renovables en la mesura que escassejaran, seran més cars. La reducció del seu consum, amb polítiques d'estalvi, reutilització i reciclatge haurà de ser una solució per reduir els costos en les primeres matèries.

Es valorarà especialment la capacitat de raonament. Per cadascun dels aspectes que esmentats a mena de pauta de correcció, o d'altres que el corrector pugui considerar, es puntuaran amb 0,25 punts, fins a un màxim de 0,75.

(0,75)

Exercici 2: Taula sobre l'economia europea al món

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part dels objectius generals 2 i 3 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 1: *Catalunya i Espanya a Europa i el Món* del document de concreció del currículum.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1. [1 punt]

L'alumnat hauria de destacar en la descripció els aspectes següents:

En la descripció de la informació de la taula caldrà que apareguin tres idees:

- que s'identifiqui la UE com la primera potència mundial en termes de PIB (total i percentual), si bé els EUA, amb força menys població, té un PIB quasi igual.
- que l'economia europea es troba molt per davant de les altres potències econòmiques mundials que es troben a gran distància,
- la resta del món multiplica per 9 la població europea, mentre que el PIB mundial és només una cinquena part superior.

(0,75)

Descripció formal de la taula: font (Banc Mundial i Eurostat), any de les dades (2012), tres variables (població, PIB i % PIB mundial) de cinc grans zones econòmiques del món.

(0,25)

2. [1 punt]

Les definicions podrien ser semblants a les següents:

Producte interior brut (PIB): valor monetari del total de béns i serveis produïts a l'interior d'un estat al llarg d'un any.

(0,5)

mercat únic europeu: mercat comú a l'interior de la Unió Europea que permet el lliure moviment de bens, serveis, capitals i persones.

(0,5)

3. [1,5 punt]

- a) En aquesta pregunta l'estudiant podria referir-se al procés de construcció de la Unió Europea, des del Tractat de Roma que va posar en marxa la CEE (1957), o fins i tot abans amb l'acord pel comerç del carbó i l'acer (CECA) el 1951, fins el tractat de Maastricht, amb l'objectiu de crear una unió no només comercial i duanera, com en els seus inicis, sinó també econòmica i política. L'objectiu principal era el de constituir una gran àrea econòmica, amb màxima facilitat per la circulació interior de capitals, béns, productes i persones, que pogués disputar l'hegemonia econòmica mundial dels EUA i fer front al pes creixent en l'economia mundial d'altres regions del món emergents com l'orient d'Àsia (Japó, Xina, Corea, Taiwan, etc.)

(0,5)

- b) En aquest apartat l'estudiant en la seva resposta pot referir-se a la posició de l'euro en l'escena internacional, o als avantatges i inconvenients de l'euro pels estats de la UE. Els dos marcs de referència seran considerats correctes, incloses les respostes que facin referència als dos àmbits.

Pel que fa a l'escena internacional es podria comentar la rivalitat entre l'euro i el dolar per aconseguir el paper de moneda de referència internacional. La fortalesa de l'euro enfront del dolar des de fa varis anys i el fet que des de 2006 l'euro és la moneda més usada en els pagaments en efectiu. També les raons polítiques de que diferents països (Cuba, Corea del Nord, etc.) adoptessin l'euro en detriment del dolar en els seus intercanvis comercials.

En el marc europeu, es podria comentar que la creació de la zona euro ha significat l'eliminació d'obstacles a les transaccions econòmiques i comercials dels països que l'integren. Com a inconvenient principals hi hauria el fet que sigui el Banc Europeu qui dicta la política monetària i que els estats han perdut aquesta capacitat (no es pot devaluar la moneda en èpoques de crisi econòmica per afavorir les exportacions).

(0,5)

- c) Les polítiques econòmiques que es poden citar són diverses i el corrector valorarà que les respostes de l'estudiant siguin pertinents.

Es poden citar des de la PAC, que busca consolidar la producció agrària, les polítiques d'ajuda al desenvolupament (programes FEDER), fins les Xarxes de Transport o Telecomunicacions que s'impulsen per afavorir la circulació de mercaderies i informació en l'interior de la UE.

(0,5)

4. [1,5 punts]

- a) L'estudiant hauria d'esmentar com les noves tecnologies de la comunicació, com la informàtica i la telemàtica, han fet possible la globalització econòmica i cultural. Per una banda al permetre la comunicació instantània i simultània dels sistemes de gestió de les empreses i els seus centres productius malgrat estar en països molt distants. Per l'altra, per la difusió global de la informació sobre el que està passant en qualsevol punt del planeta de forma gairebé instantània (informació econòmica, borsària, política, esdeveniments socials, etc.).

(0,5)

- b) Els elements propis de la globalització econòmica que es podrien comentar serien els següents:

- la formació de grans empreses que concentren el capital.
- l'expansió de les empreses arreu del món, sovint amb processos de deslocalització d'indústries des d'uns països a uns altres.
- la lliure circulació de capitals.
- la liberalització dels mercats financers.
- creixement del comerç internacional amb la disminució d'aranzels impulsada per la Organització Mundial del Comerç (OMC)
- la formació d'àrees de lliure comerç a diferents regions del món: Unió Europea, Mercosur, tractat de lliure comerç entre els EE.UU. i els països veïns, etc.
- la interdependència de l'economia mundial fa que els estats perdin capacitat de decisió sobre les seves economies.

Es valorarà amb 0,10 punts cada aspecte comentat de la llista o altres que el corrector estimi pertinent, fins a un màxim de 0,50 punts.

(0,5)

c) La globalització cultural es produeix en aspectes com:

- la uniformització dels gustos artístics i culturals: pel·lícules, llibres, grups de música, etc., poden ser seguits a tot el món, a través dels grans grups multimèdia i de les xarxes que Internet posa a l'abast d'un quantitat creixent de persones d'arreu.
- el seguiment internacional dels grans esdeveniments esportius.
- l'expansió de les grans marques de moda i alimentació (begudes, fast-food, cadenes de restaurants, etc.) per tot el món.
- el predomini de l'anglès com vehicle de comunicació o llengua franca internacional.
- També s'inclouria la internacionalització de la ciència, en els aspectes següents:
- la cooperació científica entre els grans centres de recerca, els quals estableixen vincles de cooperació en camps com la medicina.
- la inversió creixent en els projectes de I+D (investigació i desenvolupament).

Es valorarà amb 0,10 punts cada aspecte comentat de la llista o altres que el corrector estimi pertinent, fins a un màxim de 0,50 punts.

(0,5)

Opció B**Exercici 1: Mapa sobre proporció de població estrangera per comarques**

En aquest exercici es proposa la verificació de l'objectiu general 7 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 4: *La població i el sistema urbà: dinàmica, diversitat i desigualtat* del document de concreció del currículum.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1. [1 punt]

L'alumnat hauria de comentar que es tracta d'un mapa temàtic on es representa la proporció de la població estrangera per comarques a Catalunya l'any 2007.

El mapa presenta un llegenda amb quatre tonalitats de grisos que indiquen la proporció d'immigrants i va des de la inferior al 10% fins a la superior al 25%

La font és l'Institut d'Estadística de Catalunya, informació en línia.

(0,5)

El mapa mostra que les comarques amb major proporció de població immigrada es troben fonamentalment a la costa, especialment en l'àrea de Girona i de Tarragona i al Barcelonès, també als Pirineus (Val d'Aran, Alta Ribagorça i la Cerdanya) i finalment a les comarques de ponent com el Segrià, el Pla d'Urgell, l'Urgell i la Segarra.

Les comarques amb menor proporció es troben a zones interiors de Catalunya.

(0,5)

2. [1 punt]

Les definicions podrien ser semblants a les següents:

Saldo migratori: és la diferència entre l'emigració i la immigració en un lloc determinat. El saldo pot ser positiu o negatiu

(0,5)

Xenofòbia: odi o rebuig a persones estrangeres o a cultures diferents.

(0,5)

3. [1,5 punts]

L'alumnat podria fer referència als següents aspectes:

- a) La immigració estrangera més recent està formada fonamentalment per mà d'obra jove que està disposada a fer feines ara per ara un tant rebutjades per la població local com les relacionades amb l'agricultura, la construcció i l'hostaleria.

Aquest és el motiu de la seva concentració en comarques eminentment agrícoles com el Segrià i voltants, i turístiques com les costaneres i les de muntanya, on també l'edificació de noves residències ha estat notable, a més de les comarques i ciutats amb fort dinamisme econòmic.

(0,50)

- b) Mentre la immigració espanyola de les dècades dels 50-70 es va concentrar sobretot al voltant de les àrees metropolitanes de Barcelona i Tarragona degut a la demanda de mà d'obra en la indústria, la immigració més recent presenta una més àmplia distribució pel territori i s'ha concentrat en comarques on tradicionalment n'hi havia hagut relativament poca com la zona costanera sud, els Pirineus o comarques interiors i de ponent. Es deu a que aquesta immigració està disposada a fer feines diverses, no tant derivades de l'activitat industrial.

(0,5)

- c) Les nacionalitats de procedència serien fonamentalment Amèrica Llatina, el Marroc i l'Europa de l'Est. Països en vies de desenvolupament on les oportunitats de treball són baixes i hi ha moltes carències en els serveis socials necessaris per la població.

(0,5)

4. [1,5 punts]

L'alumnat podria respondre en termes similars als següents:

- a) La primera onada migratòria es produeix a la dècada dels anys 20 quan arriben aproximadament mig milió de persones procedents d'Aragó, València i Múrcia atretes per la demanda de mà d'obra, sobretot per a les tasques de la Exposició Universal de 1929.

La segona onada migratòria es registra fonamentalment a les dècades dels 50 i 60 quan arriben prop d'un milió i mig de persones procedents sobretot d'Andalusia i Extremadura atretes per la possibilitat de trobar feina a la indústria catalana.

(0,75)

- b) L'alumne ha de esmentar el feble creixement vegetatiu de la població de Catalunya degut a la disminució de la natalitat que es va produir ja a principis del segle XX i al manteniment d'una baixa taxa de natalitat durant tot el segle.

Les actuals baixes taxes de fecunditat juntament amb l'envelliment de la població tenen com a resultat un escàs creixement vegetatiu.

L'increment de la població catalana dels segles XX i XXI s'ha produït fonamentalment gràcies al creixement migratori que s'ha donat en diferents etapes.

Les migracions han aportat l'augment de la població jove i l'increment de la fecunditat degut al seu comportament més natalista, aspectes que han incidit positivament en el creixement demogràfic català.

(0,75)

Exercici 2: Fotografia d'un sector de l'eixample de Barcelona

En aquest exercici es proposa la verificació de l'objectiu general 9 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 4: *La població i el sistema urbà: dinàmica, diversitat i desigualtat* del document de concreció del currículum.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) [1 punt]

L'alumne ha de descriure una imatge aèria corresponent a un sector del plànol urbà de l'eixample de Barcelona, anomenat el Quadrat d'or. La imatge permet veure la morfologia urbana d'aquest sector de la ciutat. La Font s'ha extret de la web de Google maps, en línia.
(0,50)

La imatge mostra una disposició de l'entramat urbà en quadrícula. Els carrers es disposen en línies paral·leles i perpendiculars que configuren una xarxa ordenada d'illes quadrades amb xamfrans.
(0,50)

2) [1 punt]

Les definicions podrien ser semblants a les següents:

sòl urbanitzable: terrenys que poden ser urbanitzats en un futur pròxim i per tant convertir-se en sòl urbà.
(0,5)

CBD: (Central Business District) nom internacional amb el que es coneix la zona administrativa, de negocis i serveis de la ciutat. El podem trobar a la part més cèntrica, en zones modernes de recent creació o als barris més antics. Són zones ben comunicades amb la resta de la ciutat.
(0,5)

3) [1,5 punts]

a) La imatge mostra un plànol de tipus ortogonal, anomenat també reticular o en quadrícula.
(0,5)

b) Aquesta morfologia és pròpia de finals del segle XIX i començaments del segle XX i es va utilitzar en molts casos en els projectes d'ampliació de les ciutats, un cop alliberades de les muralles. Es troben al voltant dels nuclis històrics. S'anomenen eixamples. La seva principal funció urbana és la d'espais residencials per a les classes mitjanes
(0,5)

c) Avantatges: el traçat és racional, entenedor i ordenat, amb carrers amples i airejats. La circulació és fàcil.
Inconvenients: la circulació és lenta especialment en trajectes transversals. Per facilitar-la s'obren vies en diagonal que permeten travessar de forma més ràpida la quadrícula.
(0,5)

4) [1,5 punts]

a) Cal destacar les següents zones:

Els barris antics, en el centre de la ciutat, actualment habitats per persones amb pocs recursos econòmics i immigrants. Sovint experimenten processos de degradació, i a la vegada de gentrificació.

(0,25)

Els eixamples, edificats al voltant del centre històric durant els segles XIX i XX. Son espais residencials de classes mitjanes, amb tendència a convertir-se en zones de serveis i oficines.

(0,25)

Les perifèries urbanes, on es troben dos tipus diferenciats de zones:

Les zones suburbials o ciutats dormitori, anomenades així per la seva manca de serveis. Mal planificades i habitades per classes baixes, es troben a prop dels centres industrials.

Les àrees suburbanes: zones residencials de classe alta o mitjana tipus ciutat-jardí, de baixa densitat, ben planificades i amb bons serveis i comunicacions.

(0,5)

b) La funció residencial és una funció característica de la ciutat, que ocupa la major part del sòl urbà i que es caracteritza per una segregació social de l'espai urbà relacionada sobretot amb els diferents nivells de renda de la població, a més d'altres variables com la nacionalitat, etc. La gentrificació és un fenomen que es dona en centres i barris antigament degradats on les millores i rehabilitacions efectuades pels poders públics fan que progressivament atreguin població benestant, amb una pujada dels preus dels habitatges, que acaba per expulsar els residents històrics.

(0,50)

SÈRIE 4

A tots els exercicis i opcions les puntuacions parcials de totes les preguntes són orientatives. Les respostes proposades per la pauta són indicatives i en cap cas exhaustives. El corrector o correctora aplicarà el seu criteri per prendre en consideració altres respostes que consideri correctes, en tot cas valorarà positivament –a més dels continguts conceptuals- l'ordre en l'exposició, la precisió i el llenguatge emprat, i tindrà més en compte i valorarà positivament allò que els alumnes aportin, més que no pas allò que deixin de dir. També valorarà positivament la utilització de la terminologia geogràfica i la claredat en l'exposició.

Opció A**Exercici 1: Mapa sobre les zones turístiques**

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part del objectiu general 6 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 3 del document de concreció del currículum: *Territori i activitats econòmiques*.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la manera següent:

1. [1 punt]

Es tracta d'un mapa de tipus temàtic que reflecteix la localització de les zones turístiques a Espanya. L'espai geogràfic representat correspon al territori de l'Espanya peninsular i les illes Balears i Canàries. La llegenda presenta quatre intervals que indiquen la densitat turística de cada zona i un símbol per les localitats turístiques costaneres.

La font és una adaptació del mapa de l'índex turístic de l'IGN (2000-2005).

(0,5)

Es pot observar que les principals zones turístiques es localitzen a la costa mediterrània, sectors de la costa atlàntica, les rieres gallegues, les Illes Balears i les illes Canàries. La resta del territori és poc turístic amb l'excepció d'algunes capitals interiors com Madrid, Salamanca, Córdoba, Saragossa, etc.

(0,5)

2) [1 punt]

Les definicions podrien ser semblants a les següents:

Bandera blava: distintiu atorgat a les platges i ports que compleixen una sèrie de condicions relacionades amb la qualitat ambiental i de les seves instal·lacions.

(0,5)

Estacionalitat: fluctuació de l'activitat turística al llarg de l'any, en funció de les característiques de cada destinació.

(0,5)

3. [1,5 punts]

Les respostes haurien de ser semblants a les següents:

Costa mediterrània i illes Balears: és una zona que posseeix atractius molt diversos com el clima, la bellesa del paisatge i la possibilitat de practicar esports aquàtics. A més, s'hi localitzen ciutats amb un patrimoni cultural molt important com Barcelona, Tarragona o Palma de Mallorca i molt properes a la costa, les ciutats històriques de Granada i Sevilla.

(0,5)

Pel que fa a la costa atlàntica, cal destacar la bellesa del paisatge i la tradició de les instal·lacions balneàries, així com la proximitat de la serralada Cantàbrica que ofereix moltes possibilitats d'activitats de muntanya.

(0,5)

A les Illes Canàries, un clima benigne tot l'any, platges de gran bellesa i nombrosos parcs naturals.

(0,25)

Finalment, a l'interior, hi ha diverses ciutats com Madrid, Salamanca, Segovia, Àvila, Saragossa, etc. que ofereixen un ventall molt ampli quant a turisme cultural i en alguns casos religiosos.

(0,25)

Es valorarà positivament que l'alumnat esmenti el fet que en totes aquestes zones existeix un nombre molt elevat d'infraestructures turístiques i especialment, un ventall molt ampli pel que fa al tipus d'allotjament.

4. [1,5 punts]

L'alumnat hauria de realitzar una exposició en termes semblants als que detallen a continuació. L'ordre d'aparició dels continguts no ha de coincidir necessàriament amb el què es proposa, el què es valorarà és que l'alumnat comentí els aspectes negatius del turisme que es consideren més importants.

En primer lloc, cal comentar l'estacionalitat de l'activitat turística. Aquesta es concentra sobretot, als mesos d'estiu, la qual cosa provoca una fluctuació en l'ocupació en els sectors de l'hoteleria i la restauració, així com en els ingressos que produeix el turisme.

(0,25)

Per fer front a aquesta problemàtica, ja s'estan desenvolupant estratègies de diversificació de l'oferta, potenciant formes de turisme alternatives al típic turisme de sol i platja. Aquestes són: el turisme rural, el turisme cultural, l'ecoturisme i el turisme relacionat amb els esports de muntanya i de salut, que contribueixen a perllongar l'activitat turística més enllà de l'època estival.

(0,50)

En segon lloc, una altra problemàtica derivada del turisme, són els impactes sobre el medi, especialment, la contaminació acústica i de l'aigua, així com l'acumulació de residus i l'impacte en el paisatge produït per la urbanització sense control de les zones costaneres.

(0,25)

Davant la situació que es produeix en moltes de les zones turístiques espanyoles, alguns municipis com per exemple Lloret de Mar i Salou, ja han començat a actuar aplicant normatives per reduir els esmentats impactes i a salvaguardar el benestar de la població local, que sovint pateix les conseqüències d'uns nivells molt alts de freqüentació que alteren la seva activitat quotidiana.

(0,50)

Exercici 2: Taula sobre el saldo migratori exterior

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part de l'objectiu general 7, del currículum i dels aprenentatges referits al bloc 4 del document de concreció del currículum: *La població i el sistema urbà: dinàmica, diversitat i desigualtat*.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1. [1 punt]

L'alumnat hauria de destacar en la descripció els aspectes següents:

En la descripció cal que es digui clarament que és una taula amb les dades referides al saldo migratori exterior a Espanya per comunitats autònomes del 2010, 2011 i 2012, a partir d'unes dades de l'INE.

(0,25)

L'alumnat hauria de fer referència tant a l'evolució, a partir del total de cada any, com també als canvis més significatius que es donen per comunitats autònomes. No es tracta que la descripció remeti a comunitat autònoma per comunitat autònoma, això seria una lectura de la taula, sinó que la resposta ha de deixar clar el següent:

El pas del saldo positiu el 2010 al saldo global negatiu de 2011 i 2012. Tot i que el País Basc, Navarra, Múrcia, la Rioja i Melilla ja presenten saldos negatius el 2010, no és fins el 2011 quan tres comunitats (Catalunya, Madrid i País Basc) apunten cap on s'anirà, fet que queda consolidat el 2012 quan a pràcticament totes les comunitats el saldo és negatiu.

(0,75)

2. [1 punt]

Les definicions podrien ser semblants a les següents:

saldo migratori exterior: diferència entre la immigració i l'emigració de ciutadans fora de les fronteres de l'estat.

(0,5)

reagrupament familiar: autorització de residència a un ciutadà d'un país extracomunitari per motiu de reunir-se amb algunes persones del nucli familiar bàsic (cònjuge, descendents i/o ascendents) que ja es troben aquí. S'aplica de forma molt restrictiva.

(0,5)

3. [1,5 punt]

A l'hora d'explicar el canvi de signe del fet migratori a Espanya, caldrà que l'alumne identifiqui la crisi econòmica com la causa de la disminució de la immigració exterior.

(0,75)

La manca d'oferta de treball empeny els que havien immigrat a Espanya a retornar als seus països d'origen, així com emigrar als espanyols que no tenen expectatives de trobar ocupació.

(0,75)

4. [1,5 punts]

Aquesta és una resposta oberta. A l'hora d'explicar el canvi de signe del fet migratori a Espanya, caldrà que l'alumne identifiqui la crisi econòmica com la causa de la disminució de la immigració i, alhora, de l'augment del retorn al seu país de molt immigrants.

La manca d'oferta de treball empeny els que havien immigrat a Espanya a retornar als seus països d'origen, així com emigrar als espanyols que no tenen expectatives de trobar ocupació.

El flux de retorn s'agreuja a partir del 2010 al acabar-se les prestacions d'atur de persones que van perdre la feina a l'inici de la crisi.

També s'ha de fer referència a la millora de la situació econòmica succeïda els darrers anys en molt països de procedència d'immigrants, sobretot a l'Amèrica llatina, fet que afavoreix també el flux de retorn.

El corrector valorarà la pertinença de la resposta de l'estudiant a l'hora de puntuar l'exercici.

(1,5)

Opció B**Exercici 1 : Mapa dels límits comarcals i provincials de Catalunya**

[5 punts]

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part de l'objectiu general 7, del currículum i dels aprenentatges referits al bloc 4 del document de concreció del currículum: *La població i el sistema urbà* i del subapartat: *Les divisions político-administratives*

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) [1 punt]

L'alumnat hauria de destacar en la descripció els aspectes següents:

Es tracta d'un mapa de Catalunya que mostra les divisions administratives comarcals i provincials de Catalunya. La Font és l'Atlas Nacional de Catalunya de l'ICC, consultable en línia. (0,25)

L'alumne ha de destacar que la divisió provincial a Catalunya comprèn 4 províncies i la divisió comarcal 41 comarques.

Comarques amb límits repartits entre dues províncies hi ha la Cerdanya, gairebé meitat i meitat entre les províncies de Girona i Barcelona, i després la Selva, Osona i el Berguedà que tenen un municipi cadascuna adscrit a una província diferent de la majoria. Es donarà per bona la resposta si l'estudiant esmenta almenys un dels casos. (0,75)

2) [1 punt]

Les definicions podrien ser semblants a les següents:

Vegueria: Divisió territorial d'àmbit supracomarcal d'origen històric, que compren 7 unitats o àmbits territorials. Van ser recollides a l'Estatut d'Autonomia del 2006 i aprovades en la Llei de Vegueries de 2010, encara que la seva aplicació està en suspens. (0,50)

Tribut: taxa o impost que una administració recapta als ciutadans i les empreses radicades dins el seu àmbit territorial de competència per causes diverses: prestació de serveis, multes, gravàmens, etc. (0,50)

3) [1,5 punts]

a) Les províncies actuals són el resultat de la divisió estatal en províncies efectuada l'any 1833 per aconseguir una millor administració del territori per part de l'Estat, d'acord amb els principis racionalistes dels il·lustrats liberals de l'època. A Catalunya es van delimitar 4 províncies de les 50 que es van constituir en tot l'Estat.

La comarca és una unitat territorial d'origen històric que es va definir en la seva forma actual en el primer Estatut de Catalunya l'any 1932, el qual va definir 38 comarques. L'Estatut de l'any 1979 les va recuperar i posteriorment l'any 1988 es van afegir 3 comarques noves. (0,50)

- b) Les províncies estan administrades per les Diputacions provincials, amb el president i els diputats provincials elegits d'entre els càrrecs municipals de la província. Es un òrgan de l'administració territorial local i s'encarrega de la recaptació d'impostos, i de l'organització de serveis de tot tipus que no poden ser afrontats en solitari pels municipis, sobretot els de dimensió més petita.
(0,50)

Les comarques estan administrades pels Consells Comarcals mitjançant el President del Ple Comarcal. Les seves competències són reconegudes per la Llei de l'Organització Comarcal de Catalunya i consisteixen, a més de les que estableix la Generalitat de Catalunya, en aquelles que els ajuntaments voluntàriament els hi cedeixen per delegació o per conveni, per exemple: programes educatius, esportius, de sanitat, etc.
(0,50)

4) [1,5 punts]

L'Estatut d'Autonomia és la llei marc que regula les institucions d'autogovern i les competències que es podran exercir.
(0,50)

Les institucions pròpies recollides en l'Estatut són la Generalitat de Catalunya, que integra el Parlament, amb la funció legislativa, i les figures del President de la Generalitat i del Consell Executiu, que exerceixen les funcions de govern.

L'estudiant podria esmentar a més altres institucions com el Síndic de Greuges, el Consell Consultiu, etc., la pertinença de les quals serà valorada pel corrector.
(0,50)

Les competències exclusives de la Generalitat són diverses, per exemple: cultura, dret civil, urbanisme, turisme, benestar social, joventut, etc.

El corrector valorarà que la competència escollida i la seva explicació siguin correctes.
(0,50)

Exercici 2: Text sobre la construcció europea

A l'exercici 2 es proposa la verificació d'una part de l'objectiu general 9 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al punt 1: Catalunya i Espanya, a Europa i al món, i el subapartat "El procés de construcció europea" del document de concreció del currículum.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la manera següent:

1) [1 punt]

L'alumnat hauria de fer referència als aspectes següents:

Les idees principals del text són tres:

- El Regne Unit no va entrar a la CEE fins que França va aixecar el veto. Ara és el Regne Unit el que no cedeix sobirania per aprofundir en la UE
- L'Europa de l'euro, formada per 17 estats, vol ampliar la unitat dels estats participants
- Europa a mig fer: unitat econòmica, sense que hi hagi una unitat política.
- La font és un article publicat a La Vanguardia el 2011.

Es valorarà a raó de 0,25 punts per cada aspecte ressenyat fins a un màxim d'1 punt

2) [1 punt]

Les definicions podrien ser semblants a les següents:

mercat únic: unitat econòmica de mercat, supressió de fronteres duaneres, supressió d'aranzels, lliure circulació de persones i mercaderies d'entre els països integrants de la Unió Europea.
(0,50)

zona euro: espai econòmic format pel grup d'estats de la UE que han adoptat l'euro com a moneda.
(0,50)

3) [1,5 punts]

a) Entre 1985 i 1992 es van prendre les principals decisions per fer el pas de la CEE a la UE, amb el lideratge principal de H. Kohl (Alemanya), F. Mitterrand (França) i altres líders europeus, com F. González (Espanya).

Les fites principals van ser: l'acord de Schengen (1985) que comporta la supressió dels controls fronterers, l'acta Única (1986) que implica la lliure circulació de béns, capitals i serveis i el tractat de Maastricht (1992), que entre d'altres aspectes regulava les condicions per a l'accés a la moneda única:l'euro.

(0,75)

b) Els països candidats a formar part de la UE han d'estar regits per sistemes polítics democràtics. Han d'acceptar el principis de llibertat, democràcia i respecte als Drets Humans, així com les llibertats fonamentals pròpies dels Estats de dret.

Els criteris econòmics que cal complir consisteixen en l'adopció d'una economia de lliure mercat en la qual ha de poder fer front a la competència inherent a aquest tipus d'economia. Per poder formar part de la zona euro s'ha de convergir en un seguit d'indicadors econòmics com el dèficit pressupostari, el deute públic, la inflació, els tipus d'interès i l'estabilitat de canvi de la moneda pròpia.

(0,75)

4) [1,5 punts]

L'alumnat hauria d'exposar algun exemple que posés de manifest que la integració política suposa que els Estats de la UE han cedit part de la seva sobirania en favor de les institucions europees. Les institucions europees aproven directives, normes i lleis que prevalen per sobre les aprovades a cada Estat membre.

(0,50)

També podria esmentar que la integració econòmica s'articula a partir de l'existència d'un mercat interior únic que permet la lliure circulació de béns, serveis, persones i capitals. Els instruments que ho han permès han estat l'eliminació dels controls fronterers, la implantació de la moneda única (l'euro) i la creació d'institucions com el Banc Central Europeu, independent dels governs nacionals, el qual dirigeix la política financera de la UE.

Per reduir els desequilibris interns motivats per les diferències econòmiques entre els Estats i les regions, la UE distribueix uns fons estructurals i uns fons de cohesió.

(0,50)

Els estudiants haurien de citar almenys un dels tractats següents: el Tractat de Roma (1957), l'Acta Única Europea (1986), el Tractat de la Unió Europea o de Maastricht (1992), el Tractat de la Constitució Europea (2004).

També haurien de citar com a mínim dues institucions europees d'entre les següents: el Consell Europeu, el Consell de Ministres, la Comissió Europea, el Parlament europeu, el Tribunal de Justícia.

(0,50)